

УДК 343.13

DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2023.2.53>

Аліна Валентинівна Піддубна,

кандидат юридичних наук,

Харківський національний університет внутрішніх справ,

кафедра кримінального процесу та організації досудового слідства (доцент);

<https://orcid.org/0000-0003-1244-2263>,

e-mail: fkbbyf23091981@gmail.com

СИСТЕМА ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ ПРАВ УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Кримінальне процесуальне законодавство України містить відповідні правові гарантії, які покликані забезпечити належний захист, охорону та реалізацію прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження. Особливого значення ці гарантії набувають під час досудового розслідування, оскільки саме на цій стадії відбуваються найбільш серйозні обмеження та втручання у права особи. Здійснено аналіз сутності системи процесуальних гарантій прав учасників кримінального провадження під час досудового розслідування, а також охарактеризовано її структуру й основні складові. У статті автором сформульовано позицію щодо змісту системи процесуальних гарантій прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження під час досудового розслідування, яку становлять: кримінальна процесуальна форма, засади кримінального провадження, процесуальний статус особи, заходи забезпечення кримінального провадження, заходи відновлення порушених прав особи, контроль та нагляд уповноважених органів, юридичні санкції.

Ключові слова: процесуальна гарантія, учасник кримінального провадження, досудове розслідування, система, засоби, заходи, умови, правові норми, форми.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

Питання захисту, охорони та реалізації прав, свобод і законних інтересів людини є одним з актуальних питань юриспруденції протягом багатьох років, особливо, коли це стосується тимчасового обмеження прав під час досудового розслідування. Засобами, умовами та способами захисту, охорони та реалізації прав, свобод і законних інтересів особи є гарантії, які є самостійними категоріями, що одночасно зумовлюють одна одну, тісно взаємодіють і становлять систему відповідних гарантій за напрямками. Зокрема завдяки системі кримінальних процесуальних гарантій учасників кримінального провадження

забезпечується виконання завдань кримінального провадження (ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України)¹. Аналіз наукових досліджень щодо поняття, сутності та змісту процесуальних гарантій дає змогу стверджувати, що найбільш дискусійним питанням є визначення системи кримінальних процесуальних гарантій.

Стан дослідження проблеми

Дослідженням питань процесуальних гарантій прав учасників кримінального провадження займалися видатні науковці та вчені-процесуалісти, як-от: С. Є. Абламський, Ю. П. Аленін, М. І. Бажанов, А. О. Богословська, В. І. Борисов, В. Д. Бринцев, В. В. Головченко, Г. І. Глобенко, І. В. Гловюк, Ю. М. Грошевий, Ю. О. Гурджі, Т. М. Добровольська, А. Я. Дубинський, В. С. Зеленецький, В. В. Зуєв, О. В. Капліна, О. О. Кочура, Д. В. Колодчин, О. П. Кучинська, Л. М. Лобойко, В. З. Лукашевич, В. Т. Малярєнко, О. В. Мартовицька, М. М. Михеєнко, В. Т. Нор, М. А. Погорецький, В. Ф. Погорілко, В. В. Романюк, С. В. Слинько, О. І. Тищенко, Ю. М. Тодика, Л. Д. Удалова, В. І. Фаринник, Т. Г. Фоміна, М. В. Цвік, В. Ю. Шепітько, В. П. Шибіко, О. Г. Шило, О. О. Юхно та ін.

Досліджувані у статті питання частково розглядалися С. М. Тарасюком («Кримінальний процесуальний механізм забезпечення конституційних прав особи при проведенні в її житті чи іншому володінні слідчих (розшукових) дій», 2020), В. В. Новіцьким («Юридичні гарантії прав людини: порівняльно-правовий аналіз», 2021), В. М. Ребезюком («Забезпечення охорони прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження: порівняльно-правовий аналіз», 2021), А. В. Дробчак («Процесуальні гарантії неупередженості професійних учасників кримінального провадження», 2021) та ін. Однак ними здійснено дослідження порушених у статті проблемних питань лише фрагментарно.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є визначення системи процесуальних гарантій прав учасників кримінального провадження під час досудового розслідування. Основним завданням дослідження є визначення головних складових системи процесуальних гарантій прав учасників кримінального провадження.

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 25.03.2023).

Наукова новизна дослідження

У статті сформульовано авторську позицію щодо системи процесуальних гарантій прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження під час досудового розслідування, що в подальшому надасть можливість здійснити комплексне, належне та системне дослідження в цьому напрямі.

Виклад основного матеріалу

З метою дослідження системи процесуальних гарантій прав учасників кримінального провадження під час досудового розслідування необхідно розглянути значення та зміст самого терміна «система», який у сучасних словниках розкривається по-різному, зокрема це: 1) порядок, зумовлений правильним, планомірним розташуванням та взаємним зв'язком частин чого-небудь; 2) форма організації, будова чого-небудь (державних, політичних, господарських одиниць, установ тощо); 3) сукупність яких-небудь елементів, одиниць, частин, що об'єднуються за спільною ознакою, призначенням; 3) сукупність способів, методів, прийомів здійснення чого-небудь; 4) будова, структура, що становить єдність закономірно розташованих та функціонуючих частин¹; 5) внутрішньо підпорядкована структура елементів, яка становить цілісність, сукупність організаційних засад, норм та правил, обов'язкових для певної галузі; сукупність способів дії². У філософському значенні (від грец. «поєднання», «утворення») система означає сукупність визначених окремих елементів, між якими є закономірний зв'язок або взаємодія³. Більшість науковців у різних галузях науки розглядають систему як комплекс взаємопов'язаних елементів, що утворюють цілісність [1, с. 8]; як множину взаємозв'язаних елементів будь-якої природи, що поєднані за деякими системоутворюючими ознаками та підпорядковані спільній меті [2, с. 18].

Аналізуючи дослідження терміна «система», можна стверджувати, що система – це сукупність взаємопов'язаних елементів, що утворюють ціле, одночасно взаємодіють з іншими та між собою з конкретною метою. Тобто поділ системи на окремі елементи залежить від мети та конкретних завдань дослідження і незалежно від сфери або галузі її застосування завжди є уособленням єдності, цілісності, взаємозв'язку та взаємодії окремих частин.

¹ Система // Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970–1980) : сайт. URL: <http://sum.in.ua/s/systema> (дата звернення: 25.03.2023).

² Система // Словopedia : сайт. URL: <http://slovopedia.org.ua/29/53409/20574.html> (дата звернення: 25.03.2023).

³ Система // Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди. Київ : Абрикос, 2002. С. 583.

Система процесуальних гарантій прав учасників кримінального провадження під час досудового розслідування в цілому забезпечує реальне втілення в життя прав, свобод і законних інтересів усіх її учасників і в такий спосіб виступає загальною гарантією кримінального процесу. Досліджуючи систему процесуальних гарантій прав учасників кримінального провадження під час досудового розслідування, необхідно зауважити, що вказана система складається з відповідних елементів, що за окремими критеріями, підставами або видами становлять логічно побудовану структуру. Саме зазначена система та її зміст підлягають нашому дослідженню, починаючи з визначень сутності основних понять. Зокрема, окреслюючи сутність кримінальних процесуальних гарантій, необхідно зауважити, що серед науковців немає єдності щодо дефініцій «юридичні гарантії» та «кримінальні процесуальні гарантії». Існують різні підходи до визначення сутності правових (юридичних) гарантій, де одні вчені вважають, що ними є лише принципи і норми права [3, с. 288], інші – що юридичні гарантії складаються з двох елементів: правових норм і діяльності на основі цих норм [4, с. 26].

Так, Ю. М. Грошевий зазначав, що кримінальні процесуальні гарантії – це сукупність встановлених законодавством правових норм, що спрямовані на виконання завдань кримінального процесу, забезпечують їх і дають можливість учасникам кримінального провадження виконувати обов'язки й реалізовувати свої права, а також правові засоби, які забезпечують фактичну реалізацію цих прав [5, с. 21]. Як стверджує О. Ф. Фрицький, правові гарантії полягають у створенні державою загальнообов'язкових умов, необхідних для можливості користування кожною людиною особистими правами і свободами [6, с. 177].

Визначаючи сутність кримінальних процесуальних гарантій прав учасників кримінального провадження під час досудового розслідування, необхідно зауважити, що в деяких наукових дослідженнях вказано, що кримінальні процесуальні гарантії спрямовані на ефективне здійснення досудового розслідування та виконання завдань кримінального процесу [7, с. 37]. Інші вчені стверджують, що сутність кримінальних процесуальних гарантій полягає в забезпеченні реалізації прав учасників кримінального провадження, а також здійсненні правосуддя у кримінальних провадженнях і виконанні завдань кримінального судочинства; забезпеченні можливості здійснення захисту прав і свобод, законних інтересів учасників кримінального процесу [8, с. 63].

Водночас М. А. Погорецький у своєму дослідженні зазначає, що кримінальні процесуальні гарантії прав учасників кримінального провадження є фундаментальною категорією кримінального процесу, що має не лише науково-методологічне, а й практичне значення, зокрема

для забезпечення функціонування всіх його інститутів, окремих норм та реалізації процесуальних прав, свобод і законних інтересів його суб'єктами [9]. Деякі науковці визначають процесуальні гарантії як двоелементну структуру і вважають, що це встановлені законом засоби та способи забезпечення прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження [10, с. 11]; інші досліджують процесуальні гарантії як правові умови, правові засоби, організаційно-правові та контрольні-наглядові заходи [11, с. 269–271].

Як зазначає О. М. Дроздов, права, свободи та законні інтереси особи не лише юридично закріплюються державою, а й забезпечуються завдяки створеним фактичним і правовим умовам їх здійснення [12, с. 56]. Крім того, ми погоджуємося з думкою О. П. Кучинської, яка зауважує, що гарантії прав учасників кримінального провадження виконують роль засобів, які забезпечують можливість виключення або мінімізацію професійних помилок з боку працівників органів досудового розслідування та суду [13, с. 4].

Процесуальні гарантії прав учасників кримінального провадження під час досудового розслідування є різними за змістом засобами, способами та умовами, що встановлені нормами кримінального процесуального законодавства та в сукупності забезпечують реалізацію прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального судочинства [14, с. 321]. Досліджувані гарантії, як зазначає О. П. Кучинська, покликані створити певний «баланс» при запровадженні відповідних обмежень та втручань під час досудового розслідування, спрямовані на забезпечення реалізації учасниками кримінального провадження під час досудового розслідування своїх прав, свобод та законних інтересів і діють з метою ефективності механізмів захисту особи від зловживань з боку іншої сторони кримінального провадження [15, с. 57]. Крім того, наукова думка процесуалістів щодо визначення сутності та системи процесуальних гарантій постійно перебувала та перебуває в полі зору вчених, які цілком справедливо схилились до того, що гарантування законних прав особи складалося з визначених законодавцем правових засобів, способів та зовнішніх умов, що оточували діяльність кримінального судочинства [16].

Загалом гарантії прав будь-якого учасника кримінального провадження під час досудового розслідування – це відповідні зовнішні умови та засоби, які створюються державою для забезпечення нормальної реалізації й ефективного захисту прав, свобод і законних інтересів таких учасників. Для дієвості цих гарантій вони повинні становити не сукупність різного роду умов та засобів, а виступати як єдина система процесуальних гарантій прав. Водночас кожна група прав повинна мати відповідний механізм гарантування, зокрема це

стосується гарантій прав учасників кримінального провадження під час досудового розслідування.

На підставі вказаних досліджень, погоджуючись із думкою М. А. Погорецького [17, с. 92], вбачається можливим виокремити ознаки, що притаманні процесуальним гарантіям прав учасників кримінального провадження під час досудового розслідування, а саме:

- встановлені законодавством способи, засоби та умови;
- спрямованні на виконання завдань кримінального провадження;
- характеризуються публічною природою, оскільки регламентовані нормами публічного права;
- реалізація кримінальних процесуальних гарантій здійснюється в межах кримінальних процесуальних правовідносин.

Серед сучасних учених-процесуалістів також немає єдності щодо визначення елементів системи процесуальних гарантій прав учасників кримінального провадження. Так, П. М. Рабінович до такої системи відносить певні норми права, правозастосовну діяльність, що на них ґрунтується, та відповідні правові акти щодо фіксації цієї діяльності [18, с. 237]. Водночас С. В. Слинько визначає її як систему взаємопов'язаних механізмів, форм і засобів, що містять нормативні та процесуальні інститути, які забезпечують реалізацію основних прав, свобод і законних інтересів особи [19, с. 85–86].

На думку А. М. Лобойка, систему таких гарантій становлять: достатній рівень унормування кримінальної процесуальної діяльності, кримінальна процесуальна форма, засади кримінального процесу, права й обов'язки учасників кримінального процесу, застосування заходів забезпечення кримінального процесу, контроль із боку суду та відомств, прокурорський нагляд, ускладнений порядок прийняття деяких процесуальних рішень, зокрема отримання ухвали на проведення обшуку, тримання під вартою, тощо, право на оскарження дій та рішень органів та уповноважених осіб, які здійснюють судочинство, юридична відповідальність [20, с. 20]. Зокрема Ж. В. Удовенко розглядає систему досліджуваних гарантій як засоби здійснення прав учасників кримінального провадження та засоби їх реалізації [21, с. 83].

Водночас М. Я. Никоненко, досліджуючи кримінальні процесуальні гарантії прав, свобод і законних інтересів підозрюваного, дійшов висновку, що система кримінальних процесуальних гарантій не повинна обмежуватися кримінальними процесуальними засобами, а повинна включати в себе ще й суспільно-політичні, соціально-економічні (матеріальні), ідеологічні та юридичні складові [22, с. 50]. Ю. М. Грошевий зазначає, що систему процесуальних гарантій утворюють: можливість використання учасниками кримінального провадження наданих їм прав у кримінальному процесі та додержання цих прав

співробітниками оперативних підрозділів, працівниками органів досудового розслідування, слідчим суддею, судом; наслідки порушення цих прав та невиконання зобов'язань [5, с. 21].

Ю. В. Бубир, досліджуючи систему процесуальних гарантій прав підозрюваного під час застосування запобіжних заходів, стверджує, що вона складається з: прав підозрюваного, що виступають як гарантії інших його прав; повноважень слідчого, дізнавача; діяльності захисника та законного представника; прокурорського нагляду та судового контролю за дотриманням прав підозрюваного [23, с. 42].

Неможливо не погодитися з думкою О. П. Кучинської, що вся система процесуальних гарантій прав учасників кримінального провадження, пронизуючи всі стадії та етапи кримінального провадження, відображається в чинному законодавстві у вигляді засад кримінального процесу, правових презумпцій, уповноважуючих, зобов'язуючих і забороняючих норм та юридичних санкцій [15, с. 57]. Як слушно зауважує Т. Г. Фоміна, система кримінальних процесуальних гарантій прав учасників кримінального провадження визначається як сукупність встановлених законом засобів, що взаємодіють між собою під час виконання завдань кримінального процесу, забезпечують належне здійснення судочинства та реалізацію прав, свобод і законних інтересів учасниками кримінального провадження [24, с. 52].

Різноманітні позиції науковців щодо системи процесуальних гарантій прав учасників кримінального провадження зумовлюють необхідність сформулювати її зміст з урахуванням її статичного та динамічного проявів.

Так, на нашу думку, систему процесуальних гарантій прав учасників кримінального провадження під час досудового розслідування становлять:

1) *кримінальна процесуальна форма* (визначений законом порядок здійснення кримінального провадження. Вказана форма є процесуальною гарантією законного здійснення кримінального провадження. Кримінальна процесуальна форма забезпечує фактичну реалізацію прав, свобод і законних інтересів учасниками кримінального провадження під час досудового розслідування);

2) *засади кримінального провадження* (гарантія прийняття та ухвалення законних і обґрунтованих рішень. Засади визначають рівень захищеності прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження під час досудового розслідування та є орієнтиром в їхній діяльності);

3) *процесуальний статус особи* (права й обов'язки учасників кримінального провадження під час досудового розслідування);

4) *заходи забезпечення кримінального провадження* (застосовуються для дієвості кримінального провадження);

5) *заходи відновлення порушених прав особи* (відшкодування шкоди в кримінальному провадженні, оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування тощо);

6) *контроль та нагляд уповноважених органів* (прокурорський нагляд, судовий і відомчий контроль);

7) *юридичні санкції* (кримінальна відповідальність, зокрема накладення грошового стягнення на учасників кримінального провадження, кримінальна відповідальність свідка та потерпілого тощо).

Висновки

Отже, з огляду на проведений науковий аналіз сутності кримінальних процесуальних гарантій, дослідження ознак, що притаманні процесуальним гарантіям прав учасників кримінального провадження під час досудового розслідування, погоджуючись з окремими розробками вчених у цьому напрямі, вбачається можливість зробити висновок, що систему процесуальних гарантій прав учасників кримінального провадження під час досудового розслідування становлять: кримінальна процесуальна форма, засади кримінального провадження, процесуальний статус особи, заходи забезпечення кримінального провадження, заходи відновлення порушених прав особи, контроль та нагляд уповноважених органів, юридичні санкції.

Питання, досліджені в цій статті, потребують подальшого вивчення та більш детальної характеристики компонентів системи процесуальних гарантій прав кожного учасника кримінального провадження під час досудового розслідування. Водночас запропонована система процесуальних гарантій прав учасників кримінального провадження під час досудового розслідування надасть можливість здійснення подальшого дослідження в цьому напрямі більш комплексно та системно.

Список бібліографічних посилань: 1. Системний аналіз інформаційних процесів : навч. посіб. / В. М. Варенко, І. В. Братусь, В. С. Дорошенко та ін. Київ : Ун-т «Україна», 2013. 205 с. **2.** Грицюк П. М., Джоші О. І., Гладка О. М. Основи теорії систем і управління : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2021. 272 с. **3.** Міхальов В. О. Класифікація юридичних гарантій прав і свобод особистості в Україні // Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України) : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 трав. 2021 р.) : у 2 т. / за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса : Гельветика, 2021. Т. 1. С. 288–290. **4.** Верба О. Б. Види процесуальних гарантій захисту прав осіб у виконавчому провадженні // Актуальні проблеми приватного права в умовах євроінтеграційних процесів в Україні : зб. тез доп. учасників наук.-практ. семінару (м. Львів, 11 листоп. 2022 р.) / Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів, 2022. С. 26–28. **5.** Кримінальний процес : підручник /

Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц та ін. ; за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шило. Харків : Право, 2013. 824 с.

6. Фрицький О. Ф. Конституційне право України : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2003. 512 с. **7.** Кримінальний процес : підручник / за ред. В. В. Коваленка, А. Д. Удаलोвої, Д. П. Письменного. Київ : Центр учб. літ., 2013. 544 с. **8.** Старенький О. С. Щодо визначення поняття та видів кримінальних процесуальних гарантій захисника як суб'єкта доказування у досудовому розслідуванні. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 4. С. 62–72. **9.** Погорецький М. А. Поняття кримінально-процесуальних гарантій. *Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право»*. 2014. № 2 (10). URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n2/14rmpakph.pdf> (дата звернення: 25.03.2023). **10.** Зуєв В. В. Кримінальні процесуальні гарантії прав особи при міжнародному співробітництві під час кримінального провадження : монографія. Харків : ТОВ «Оберіг», 2017. 204 с. **11.** Теорія держави та права : навч. посіб. / Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова та ін. ; за заг. ред. С. Д. Гусарева, О. Д. Тихомирова. Київ : НАВС ; Освіта України, 2017. 320 с. **12.** Дроздов О. М. Джерела кримінально-процесуального права України : монографія. Харків : ФОП Вапнярчук Н. М., 2008. 208 с. **13.** Кучинська О. П. Поняття гарантій забезпечення прав учасників кримінального провадження. *Адвокат*. 2012. № 7. С. 4–8. **14.** Піддубна А. В. Проблемні питання забезпечення процесуальних гарантій прав учасників кримінального провадження. *Наукові інновації та передові технології*. 2022. № 1 (3). С. 311–322. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-1\(3\)-311-322](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-1(3)-311-322). **15.** Кучинська О. П., Щиголь О. В. Гарантії прав особи при проведенні освідування: сучасний стан, актуальні проблеми та шляхи їх вирішення. *Вісник кримінального судочинства*. 2018. № 4. С. 54–62. **16.** Кубрак П. М. Сутність процесуальних гарантій у кримінальному провадженні України. *Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право»*. 2016. № 2 (14). URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n2/16krpmkpu.pdf> (дата звернення: 25.03.2023). **17.** Погорецький М. А. Кримінально-процесуальні гарантії державної таємниці: до визначення поняття. *Вісник прокуратури*. 2009. № 11 (101). С. 88–96. **18.** Рабінович П. М., Хавронюк М. І. Права людини і громадянина : навч. посіб. Київ : Атіка, 2004. 464 с. **19.** Слинько С. В. Механізм реалізації процесуального статусу суб'єктів уголовно-процесуальної діяльності : монографія. Харьков : Основа, 2005. 254 с. **20.** Лобойко Л. М. Кримінально-процесуальне право : курс лекцій. 2-ге вид., змін. та допов. Київ : Істина. 2008. 244 с. **21.** Удовенко Ж. В. Процесуальні гарантії забезпечення прав на невтручання в особисте і сімейне життя у кримінальному провадженні України : монографія. Київ : Центр учб. літ., 2021. 523 с. **22.** Никоненко М. Я. Кримінальні процесуальні гарантії прав і законних інтересів особи, яка підозрюється у вчиненні злочину : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2007. 261 с. **23.** Бубир Ю. В. Система гарантій прав підозрюваного під час застосування запобіжних заходів.

Форум права. 2013. № 4. С. 40–46. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2013_4_9.pdf (дата звернення: 25.03.2023). 24. Фомина Т. Г. Забезпечення слідчим процесуальних прав підозрюваного : монографія. Харків : Ніка Нова, 2014. 232 с.

Надійшла до редколегії 28.03.2023

Прийнята до опублікування 25.04.2023

Piddubna A. V. The system of procedural guarantees of the participants' rights in criminal proceedings during pre-trial investigation

The current criminal procedural legislation of Ukraine contains legal guarantees designed to ensure proper protection, safeguarding and realisation of the rights, freedoms and legitimate interests of participants in criminal proceedings. However, in the legal literature, there is no unified approach to defining the essence and content of the system of procedural guarantees of the rights of participants to criminal proceedings, which negatively affects the functioning of the entire system of criminal procedural guarantees, its efficiency and effectiveness. The stability and effectiveness of the studied system of guarantees is an indicator of the level of development of many areas of public life and the legal status of an individual in the State. In this context, the issue of guaranteeing the rights, freedoms and legitimate interests of participants to criminal proceedings during the pre-trial investigation is controversial for both legislators and scholars, and is important for every citizen of Ukraine, since pre-trial investigation and criminal procedural activities in general are associated with interference with a person's private life and restriction of his or her rights, freedoms and legitimate interests in cases provided for by law.

An analysis of the essence of the system of procedural guarantees of the participants' rights in criminal proceedings during pre-trial investigation has been made, and its structure and main constituent elements have been characterized. It has been proved that the system of the studied guarantees forms a set of conditions and means which are inextricably linked and interact.

Based on the results of the study of scientific discussions and positions of procedural scholars, the author establishes that the system of procedural guarantees of rights, freedoms and legitimate interests of participants to criminal proceedings should be considered as a set of interrelated and interacting regulatory and organisational guarantees contained in the provisions of substantive and procedural law and regulatory legal acts.

Based on the results of the study, it has been proposed to define the elements of the system of procedural guarantees of rights, freedoms and legitimate interests of participants to criminal proceedings during pre-trial investigation, namely: criminal procedural form, principles of criminal proceedings, procedural status of a person, measures to ensure criminal proceedings, measures to restore violated rights of a person, control and supervision of authorised bodies, legal sanctions.

Key words: procedural guarantee, participant in criminal proceedings, pre-trial investigation, system, means, measures, conditions, legal provisions, forms.

